

ORTADOĞU GÜNDEMİ

4-17 Temmuz 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Suriye'deki savaş mağduru sivillere Türkiye üzerinden ulaştırılan insani yardımların 6 ay daha devam etmesine karar verdi. BM'nin New York'taki genel merkezinde düzenlenen BMGK acil oturumunda, Suriye'ye Türkiye üzerinden ulaştırılan sınır ötesi yardımların 6 ay süreyle uzatılmasına ilişkin karar kabul edildi. İrlanda ve Norveç'in hazırladığı ortak karar tasarısı için 12 ülke "lehte" oy kullanırken konseyin toplam 15 üyesinden 3 ülke (ABD, İngiltere ve Fransa) "çekimser" kalmayı tercih etti.¹

İsviçre'nin Cenevre kentinde, Birleşmiş Milletler (BM) Suriye Özel Temsilcisi Geir O. Pedersen başkanlığındaki Suriye Anayasa Komitesi toplantılarının bu ay gerçekleşmesi planlanan 9. tur oturumları ertelendi. Pedersen, yazılı açıklamasında, geçen ayki 8. tur görüşmelerinde 25-29 Temmuzda yapılacağı yönünde karar alınan 9. tur oturumlarının, planlanan zamanda gerçekleşmeyeceğini bildirdi. 9. tur görüşmelerinin ne zaman yapılacağına dair bilgi verilmedi.²

• Suriye Rejimi

Şam yönetimi, Ukrayna'nın Suriye hükûmetinin Rusya yanlısı ayrılıkçı "Lugansk ve Donetsk Cumhuriyetlerinin" bağımsızlığını tanımasının ardından "mütekabiliyet" ilkesi uyarınca Kiev ile diplomatik ilişkilerini kestiğini duyurdu. AFP'nin haberine göre, Suriye Dışişleri Bakanlığında resmî bir kaynak, SANA haber ajansına yaptığı açıklamada, "Suriye Arap Cumhuriyeti, mütekabiliyet ilkesine uygun olarak ve Ukrayna'ya cevaben Ukrayna ile diplomatik ilişkilerini kesmeye karar verdi" dedi. Ukrayna Devlet Başkanı Vladimir Zelenskiy, Şam'ın ülkesinin doğusundaki ayrılıkçı Donetsk ve Lugansk bölgelerinin bağımsızlığını tanımasının ardından 29 Haziran'da Suriye ile ilişkilerin kesildiğini duyurdu.³

• Fırat'ın Doğusu

BM Genel Sekreterliği, yıllık olarak hazırladığı, savaşlarda silah altına alınan, öldürülen, sakat bırakılan ve tutuklanan çocuklara ilişkin verileri içeren "2021 Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar" raporunu yayımladı. Raporda, Suriye, en çok çocuk istismarının yaşandığı ülkelerden biri olarak listelendi. Suriye'de faaliyet gösteren örgütlerin çoğunun çocukları silah altına aldığına dikkat çekilen raporda, ABD ve Batı ülkelerince desteklenen ve SDG ismini kullanan YPG/PKK terör örgütünün, 2021'de 221 çocuğu silahlı kadrosuna kattığına vurgu yapıldı. Raporda, YPG/PKK'nın bir kolu olan ve ABD'nin kurdurduğu "İç Asayiş Güçleri" adlı terör örgütü türevinin ise aynı yıl içinde 24 çocuk istihdam ettiği belirtildi.⁴

1 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3755411/bmnin-türkiye-üzerinden-suriyeye-gönderilen-insani-yardımları-6-ay-daha>

2 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3761696/suriye-anayasa-komitesi-toplantılarının-9-turu-ertelendi>

3 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3768481/suriye-m%C3%BCteakabiliyet-ilkesine-uygun-olarak-ukrayna-ile-diplomatik-ili%C5%9Fkilerini>

4 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ypg-pkk-teror-orgutunun-cocuklari-silahlı-kadrosuna-katmaya-devam-ettiği-bm-raporunda-bir-kez-daha-yer-aldi/2635120>

Türkiye'nin Suriye'nin kuzeydoğusuna yönelik olası operasyonu hakkındaki söylemler devam ederken Suriye Demokratik Güçleri (SDG), Suriye rejimi ordusunun Kobani, Tel Rifat ve Münbiç sınırına yerleşmesine izin verdiklerini açıkladı. Rusya, Suriye rejimi ve SDG arasında varılan anlaşma çerçevesinde 300 Suriye askerinden oluşan askerî birliğin Münbiç'e ulaştığı öğrenildi.⁵

ABD'ye ait iki yeni araç konvoyu 11 ve 16 Temmuz günleri Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Suriye'nin Haseke ve Deyrizor vilayetlerinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine askerî ve lojistik malzeme taşıyan bu konvoyların ilki yaklaşık 50 tırdan, ikincisi ise yaklaşık 80 tırdan oluştu. Söz konusu bu konvoylar, ABD'nin temmuz ayında Suriye'ye gönderdiği ikinci ve üçüncü sevkiyat olarak kayda geçti.⁶

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinde bulunan Dera vilayetinde 2018 yılında rejimle yapılan uzlaşma anlaşmasını kabul eden kişilere yönelik suikast saldırılarının sürdüğü belirtildi. Dera'da devam eden kaos ve güvensizlik ortamında bölgede bulunan aktivistler uzlaşma anlaşmasının ardından rejim oluşumlarına katılan Askerî Güvenlik Teşkilatının çalışanlarına yönelik iki suikastı daha belgeledi. Olayın meydana geldiği bölgenin, Dera şehrinin en güvenli bölgelerinden biri olarak kabul edilen ve Suriye rejimine ait şube ve askerî noktaları içerdiği bildirildi. Suriye İnsan Hakları Gözlemine (SOHR) göre, ocak ayının başından bu yana Dera'da farklı yöntemlerle hedef alınanların sayısı 294'e ulaştı ve 252 kişi bu saldırılar sonucu hayatını kaybetti.⁷

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

YPG'nin Barış Pınarı bölgesine sızma girişimleri TSK'nın başarılı operasyonları ile engellendi. Bu noktada, 13 Temmuz'da 4 YPG'li, 15 Temmuz'da ise 9 YPG'li terörist etkisiz hâle getirildi. 14 Temmuz'da ise hem Zeytin Dalı hem de Barış Pınarı bölgesine saldırı hazırlığında olan 6 YPG'li terörist etkisiz hâle getirildi.⁸

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Körfez İşbirliği Konseyine (KİK) üye ülkelerin yanı sıra Mısır, Irak ve Ürdün'ün davet edildiği Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi, ABD Başkanı Joe Biden'ın da katılımıyla 16 Temmuz'da gerçekleştirildi. Zirveye Irak hükümetini temsilen katılan Irak Başbakanı Mustafa el-Kazı-

5 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/160720225>

6 <https://www.syriahr.com/en/259743/>

7 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3755881/dera-da-uzlasma-anlasmasini-kabul-eden-kisilere-yonelik-suikastlar-suruyor>

8 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/suriyenin-kuzeyinde-6-pkk-ypgli-terorist-etkisiz-hale- getirildi/2636890>

mi, Cidde Havalimanı'nda Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman tarafından karşılandı.⁹ Zirve sonunda yayımlanan kapanış bildirisinde Irak'ın egemenliğine, güvenlik ve istikrarına vurgu yapılırken Irak'ın teröre karşı verdiği mücadeleye destek verildiği belirtildi.¹⁰ Bununla birlikte Kazimi'nin Suudi Arabistan ziyareti öncesinde Bağdat'ta düzenlediği basın toplantısında Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesinde İsrail ile normalleşme konusunun gündeme gelmeyeceğini söylediği belirtildi. Zirve sonunda yayımlanan kapanış bildirisinde de bu konu hakkında bir açıklama yer verilmediği görüldü.¹¹

Kazimi, Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi'nde Irak'ın, Filistin konusundaki tutumunun sabit ve açık olduğunu belirterek ülkenin, bölgede herhangi bir koalisyonun ya da eksenin parçası olmadığını belirtti. Irak'taki Şii siyasi güçler, zirvenin İran'a karşı eksen politikası kapsamında olduğunu düşünerek Kazimi'den zirveye katılmamasını talep etmişlerdi.¹²

Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri, kurulacak yeni hükûmete katılmayacaklarını ve kendisinin başbakanlığa aday olmadığını açıkladı. Amiri, Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin başbakan adayını destekleyeceklerini söyledi. Seçimlerde birinci parti olan Sadr Hareketi'nin 73 parlamenterinin topluca istifası sonrası Fetih Koalisyonu 17 olan milletvekili sayısını 28'e yükseltmişti. Amiri, bazı medya kuruluşlarında kendisinin başbakanlığa aday olacağı ve bunun Koordinasyon Çerçevesi'nin dağılmasına neden olacağı yönünde çıkan haberleri yalanladı.¹³

Kazimi, Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi'nde ABD Başkanı Joe Biden bir araya geldi. Toplantı sonrası basın mensuplarına açıklama yapan Kazimi, Irak ile ABD arasında stratejik ittifak kurmak için çaba harcayacaklarını dile getirdi.¹⁴ Kazimi açıklamasında, ABD'nin terörle mücadele konusunda Irak'a verdiği destek için teşekkür etti. İki lider, Irak halkının iradesine yanıt veren, ülkenin demokrasisine ve bağımsızlığına saygı duyan yeni hükûmetin kurulmasının önemine dikkat çekti.¹⁵

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr, yaptığı açıklamada Irak'ın, yolsuzluğun, geriliğin ve dış müdahalenin kurbanı ve tutsağı olduğunu belirtti. 15 Temmuz'da Sadr'ın çağrısıyla başkent Bağdat'ta Sadr yanlıları toplu cuma namazı kıldı. Şii liderin kendisinin katılmadığı cuma namazında Sadr Hareketi yöneticilerinden Mahmud Ceyşi, Sadr'ın mesajını okudu.¹⁶ Sadr, mesajında, hükûmet kurmak isteyen siyasi taraflara yönelik; Haşdi Şaabi'nin fesh edil-

9 <https://ina.iq/eng/20711-saudi-crown-prince-receives-al-kadhimi-at-jeddah-airport.html>

10 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cidde-zirvesinde-filistin-israil-meselesinde-iki-devletli-cozumu-baltalayan-uygulamalarin-durdurulmasi-cagrisi-yapildi/2638528>

11 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-cidde-zirvesinde-israile-normallesme-gundeme-gelmeyecek/2637984>

12 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/15072022>

13 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/11072021>

14 <https://ina.iq/eng/20721-al-kadhimi-our-relationship-with-the-united-states-is-strategic-and-based-on-cooperation.html>

15 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Kadhimi-and-Biden-reiterate-commitment-to-bolstering-ties-under-the-Strategic-Framework-Agreement>

16 <https://www.al-monitor.com/originals/2022/07/sadr-supporters-mass-iraq-prayer-rally-amid-political-deadlock-0>

mesi, eskiden görev almış kişilerin hükûmette yer almaması, yolsuzluğa bulaşmış yöneticilerin isimlerinin açıklanması ve cezalandırılması gibi isteklerin yer aldığı 10 maddelik taleplerini sıraladı.¹⁷ Sadr'ın çağırısıyla kılınan cuma namazının bir gösteri niteliğinde olduğu ve Sadr'ın yaz aylarında sokağı hareketlendirebileceği yorumları yapıldı.¹⁸

• Güvenlik

Irak Terörle Mücadele Servisi Sözcüsü Sabah el-Numan, 2022 yılının başından temmuz ayına kadar geçen süreçte terör örgütü IŞİD'e karşı 150'den fazla operasyon düzenlendiğini söyledi. IŞİD ise haftalık propaganda haberlerinde yaptığı eylem sayısına dikkat çekti. Terör örgütünün iddiasına göre 30 Haziran-6 Temmuz tarihleri arasında Irak'ta IŞİD tarafından 13 saldırı düzenlendi ve bu saldırılarda 28 kişi hayatını kaybetti.¹⁹

Millî İstihbarat Teşkilatının (MİT) Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirdiği operasyonda, terör örgütünün silahlı faaliyetlerinin yönetildiği sözde PKK-HPG Konseyi üyesi ve Apollo Akademiler sorumlusu "Dersim Malatya" kod adlı İzzettin İnan etkisiz hâle getirildi.²⁰ MİT tarafından Irak'ın kuzeyindeki Gara bölgesinde takibe alınan terörist İnan, örgüt kadrolarıyla Duhok-Gara bölgesinde toplantı hâlindeyken yanındaki teröristlerle beraber etkisiz hâle getirildi. İnan'ın, MİT ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) koordineli operasyonu ile geçen yıl etkisiz hâle getirilen PKK'nın sözde üst düzey yöneticilerinden olan ve Terörden Arananlar Listesi'nde kırmızı kategoride bulunan Sofi Nurettin kod adlı Halef el-Muhammed'in yerine getirildiği öğrenildi.²¹

17 Temmuz'da Musul'un batısındaki Dicle bölgesinde bir otomobil silahlı insansız hava araçları (SİHA) tarafından bombalandı. Irak Milletvekili Şervan Duberdani, saldırıda otomobilde bulunan beş kişinin hayatını kaybettiğini ve iki kişinin yaralandığını söyledi. Iraklı yetkililerden araçta bulunanların kimlik bilgileri ve saldırıyı düzenleyen SİHA'nın hangi ülkeye ait olduğuna dair resmî bir açıklama yapılmadı.²² Öte yandan saldırıya ilişkin olarak IKBY Anti-Terör Biriminden yapılan açıklamada, hedef alınan aracın terör örgütü PKK'ya ait olduğu ve Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) ait SİHA'lar tarafından bombalandığı belirtildi. Açıklamaya göre saldırıda araçta bulunan beş terörist öldürüldü.²³

Irak ulusal güvenlik güçleri tarafından yayımlanan yazılı açıklamada, terör örgütü IŞİD mensuplarına yönelik Kerkük'ün merkezinde ve vilayetin güney kırsalında geniş çaplı operasyon

17 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/150720222>

18 <https://www.aljazeera.com/news/2022/7/15/mass-gathering-in-iraq-a-potential-sign-of-a-summer-of-protests>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/11072022>

20 <https://www.trthaber.com/haber/infografik/garada-teroristlerin-toplantisina-mit-operasyonu-sozde-yoneticisi-etkisiz-hale-getirildi-695238.html>

21 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/mitin-operasyonu-teror-orgutu-pkknin-sozde-ust-duzey-sorumlusu-etkisiz-hale-getirildi-/2638674>

22 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/170720226>

23 <https://shafaq.com/en/Kurdistan/Five-PKK-members-killed-in-Mosul>

gerçekleştirildiği aktarıldı. Ulusal Güvenlik Teşkilatı tarafından yapılan eş zamanlı operasyonda yedi IŞİD mensubunun yakalandığı belirtilirken söz konusu kişilerin örgüte lojistik destek sunduğu kaydedildi.²⁴

Irak İçişleri Bakanı Osman Ganimi Kerkük'ü ziyaret etti. Bakan Ganimi, yetkililerle vilayetin güneyindeki güvenlik boşluğu ve IŞİD hareketliliğini görüştü. Ganimi'nin, Kazimi'nin güvenlik güçlerine yönelik mesajını iletmek üzere Kerkük'e geldiği bildirildi. IŞİD'in son bir ay içinde yaklaşık 15 kez Irak güvenlik güçlerine saldırdığı belirtiliyor.²⁵

IKBY Hükûmeti Bakanlar Kurulu ile Peşmerge Bakanlığı temsilcilerinin hazır olduğu, Peşmerge 70 ve 80. Güçlerinin Birleşimi ve Gözetimi Ofisinde düzenlenen toplantıda Maliye ve Ekonomi Bakanlığının birleşik peşmerge güçlerinin bütçelerini ayarlama konuları görüşüldü. Toplantıda, her iki gücün bütçelerinin 2020 yılında yapılan reformlar çerçevesinde kabul edilen yasayla Peşmerge Bakanlığına bağlanması kararı alındı.²⁶

Irak Ordusu 20. Tümen İstihbarat Birimi ile Sincar İstihbarat ve Terörle Mücadele Biriminin ortak operasyonu sonucunda ağır silah taşıyan bir otomobile el koyuldu. Sincar'a bağlı Sinun'da gerçekleştirilen operasyonda 81-82 milimetrelik 84 havan mermisi başta olmak üzere ele geçirilen birçok silah ve patlayıcıya el koyuldu. Açıklamaya göre, patlayıcılar Ninova vilayet merkezinden Sinun ilçesine nakledilirken ele geçirildi. Sinun, PKK'ya bağlı ve YBS'nin etkili olduğu bir bölge olarak biliniyor.²⁷

• Ekonomi

Suudi Arabistan Enerji Bakanı Abdülaziz bin Selman bin Abdülaziz ile Irak Petrol Bakanı İhsan Abdülcabbar, taraflar arasında 25 Ocak 2022'de elektrik şebekelerini birbirine bağlamak için imzalanan mutabakat zaptının hayata geçirilmesini öngören protokolü imzaladı.²⁸ Suudi Arabistan Enerji Bakanı Bin Abdülaziz, Irak ile elektrik şebekelerini bağlama projesinin, iki ülke arasında başta teknik alan olmak üzere her alanda devam eden iş birliğinin ve ekonomik ilişkileri geliştirme isteğinin bir göstergesi olduğunu ifade etti.²⁹

Irak Planlama Bakanı Halid Battal Necim, Irak'ın maaş sisteminde "adalet ve eşitlik" olmadığını vurgulayarak Irak'taki işsizlik oranının yüzde 16,5'e yükseldiğini açıkladı. Kamu devlet sektörü maaş sistemindeki bozulmaya da dikkat çeken Bakan Necim, "beşinci derece memurlar yoksulluk sınırının altına indi" ifadesini kullandı. Bununla birlikte Bakan Necim'den

24 <https://tr.mehrnews.com/news/1903531/Kerk%C3%BCK-te-l%C5%9E%C4%B0D-operasyonu>

25 <https://www.basnews.com/tr/babat/764003>

26 <https://www.basnews.com/tr/babat/763849>

27 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/15072022>

28 <https://ina.iq/eng/20714-iraq-and-saudi-arabia-sign-the-gulf-electricity-interconnection-agreement.html>

29 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suudi-arabistan-ile-irak-elektrik-sebekeleri-baglanti-anlasmasini-hayata-geciriyor-/2638144>

sonra açıklamalarda bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü Temsilcisi Maha Kattaa, “2021 Yılı İşgücü Araştırması sonuçlarında, kadın istihdamının düşük olduğu görülüyor” dedi.³⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY Avrupa Mülteciler Kurum Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, Avrupa ülkelerine iltica başvurusu yapan ve başvuruları reddedilen binlerce IKBY vatandaşı geri dönme işlemleri için isimlerini kaydetti. Avrupa Mültecileri Kurumu Başkanı Bekir Ali, yaklaşık 60 bin kişinin yeniden IKBY’ye gelmek için kaydolduğunu belirtti.³¹

Irak Çevre Bakanı Vekili Casim Abdülaziz ile İran Çevre Bakanı Ali Salacka arasında bir süredir bölgeyi etkisi altına alan kum fırtınasının önüne geçmek amacıyla protokol imzalandığı bildirildi. Öte yandan Irak Meteoroloji ve Deprem Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Irak’taki tozlu havaların etkisini sürdüreceği gün sayısının yılda 300’ün üzerine çıkacağı bildirilmişti.³²

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından her yıl yayımlanan çocuklar ve silahlı çatışmalar raporunda 2021 yılı içerisinde Irak’ta 72 çocuğun öldürüldüğüne ve 87 kişinin de yaralandığına yer verildi. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres Irak’taki çocuk ölümlerinin en önemli nedeninin patlayıcı kalıntıları olduğunu dile getirerek, Irak hükûmetini mayın temizleme sürecini sürdürmeye çağırırdı. Raporda, Aralık 2021 itibarıyla Irak’ta ulusal güvenlikle ilgili davalarda, IŞİD ile bağlantılı olduğu iddia edilenler de dâhil olmak üzere toplam bin 267 çocuğun gözaltında tutulduğu belirtildi.³³

Irak Su Bakanı Mehdi el-Hamdani ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Irak Özel Temsilcisi Veysel Eroğlu arasında su meselesine ilişkin görüşme gerçekleştirildi. Bağdat yönetimi, Fırat ve Dicle Nehirlerinden Irak’a ulaşan su miktarının artırılması için Ankara’dan talepte bulunurken iki ülkenin, Iraklı bir heyetin Türkiye’deki baraj rezervlerini değerlendirmek üzere Türkiye’yi ziyaret etmesi konusunda anlaşığı bildirildi.³⁴

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Kerkük Arap Meclisinden Hatem el-Tai başkanlığında bir heyeti kabul etti. Kabulde, Kerkük’ün siyasi, güvenlik ve hizmet dosyası tartışıldı. Kabulde ayrıca, Kerkük bileşenleri arasındaki bağı pekiştirmek için devlet dairelerindeki idari görevlerin eşit bir şekilde dağılımına vurgu yapıldı.³⁵

30 <https://turkish.aawsat.com//home/article/3745971/irak-planlama-bakanı-kamu-sektörü-maaşlarında-adalet-ve-eşitlik-yok>

31 <https://www.basnews.com/tr/babat/764678>

32 <https://www.tebaajansi.com/irak/irak-ile-iran-dan-yeni-antasma-h296523.html>

33 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/12072022>

34 <https://theArabweekly.com/iraq-asks-turkey-release-more-water-along-tigris-euphrates-drought-hits>

35 <https://www.facebook.com/photo?fbid=569631404730506&set=pcb.569631784730468>

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Irak Eğitim Bakanı Ali Hamit el-Duleymi ile görüştü. Görüşmede, Irak genelinde eğitim durumu ve Türkmeneli bölgelerinde anayasal hak olarak açılan Türkmen okullarının geliştirilmesi konuları ele alındı. Turan görüşmede, "ITC olarak önceliğimiz ulusal bir kazanım olarak Türkmen eğitimi destekleyerek istenen seviyeye yükseltmektir" diye konuştu. Turan'a görüşmede Türkmen Eğitimi Genel Müdürü Çetin Kölemen de eşlik etti.³⁶

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Kerkük'ün bazı mahalle muhtarlarıyla görüştü. Görüşmede, muhtarların başarılı çalışmaları takdir edildi ve devlet daireleriyle muhtarların arasındaki engellerin kaldırılması için desteğin devam edeceği vurgulandı. Görüşmede, Kerkük Kaymakamı Felah Yayçılı ve ITC Kerkük İl Başkanı Kahtan Vendavi de hazır bulundu.³⁷

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Irak Türkmen Milliyetçi Hareketi Başkan Yardımcısı Abbas Bayatlı başkanlığındaki bir heyeti kabul etti. Irak ve Türkmen sahasındaki son siyasi gelişmelerin ele alındığı görüşmede, Türkmen milletinin isteklerini yerine getirebilmek için birlikte hareket etmenin önemine vurgu yapıldı.³⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan'ın sosyal medya hesabından yapılan paylaşımda, Türkiye Cumhuriyeti ve milleti, altı yıl önce 15 Temmuz'da hain bir darbe girişiminin önüne geçerek büyük bir zafer elde ettiğini belirtti. Paylaşımda ayrıca, "FETÖ ve arkasındaki karanlık güçler 15 Temmuz hain darbe girişimiyle Türkiye'yi bataklığa sürüklemek istemiştir. Ancak Türk milleti ve hükûmeti verdiği yüzlerce şehit, yaralı ve fedakârlıklarla bunun önüne geçerek tarihinin en önemli direniş hareketlerinden birini gösterdi. Güçlü bir Türkiye, bölgede barış, istikrar ve Irak'taki Türkmen varlığının korunması demektir. Türk milleti 15 Temmuz'da gerçek millî irade ve demokrasiyi tüm dünyaya gösterdi. 15 Temmuz şehitleri ve tüm şehitlerimizin ruhu şad olsun. Allah Türkiye'ye hain bir 15 Temmuz daha yaşatmasın" ifadelerine yer verdi.³⁹

• Güvenlik

Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi başkanlığındaki güvenlik heyeti Kerkük'ü ziyaret etti. Ziyaretin amacına ilişkin yapılan açıklamada, Kerkük vilayetinin güvenlik dosyasını ve güvenlik güçlerinin terör örgütü IŞİD ile yaptığı mücadeleyi incelemek olduğu açıklandı.⁴⁰

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, güvenlik güçleri tarafından yapılan arama ve tarama faaliyetleri kapsamında Musul'un Telafer ilçesine bağlı Şeyh İbrahim ve İlhan Köylerinde terör örgütü IŞİD'e ait bir sığınak ve sığınakta bulunan çok sayıda mühimmatın ele geçirildiği açıklandı.⁴¹

36 <https://www.facebook.com/photo?fbid=570662601294053&set=a.456698766023771>

37 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=568984241461889&set=pcb.568985214795125>

38 <https://www.facebook.com/photo?fbid=578484347178545&set=pcb.578484970511816>

39 <https://www.facebook.com/photo?fbid=577476480612665&set=a.456698766023771>

40 <https://nnciraq.com/140145/>

41 <https://www.mawazin.net/Details.aspx?jimare=198495>

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Kerkük İstihbarat Müdürlüğü ile Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanlığının ortaklaşa düzenlediği operasyonda, vilayetin Altunköprü kontrol noktasından Kerkük merkezine girmeye çalışan ve aranmakta olan 2 terörist ve mali yolsuzluğu bulunan 1 kişinin yakalandığı açıklandı.⁴²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Selahaddin İl Başkanlığı, Amirli faciasının 15. yıl dönümü münasebetiyle bildiri yayımladı. 7 Temmuz 2007 yılında Selahaddin vilayetine bağlı Amirli ilçesini hedef alan terör saldırısında 150'den fazla Türkmen vatandaşın hayatını kaybettiği ve 250'den fazlasının da yaralandığı hatırlatılan bildiri hükümetin Amirli halkına destek vermekte aciz olduğu o günlerde ITC'nin teşkilatları halkın yanında durarak saldırıda yaralananların tedavisi için Türkiye'ye gönderdi" ifadelerine yer verildi. ITC Selahaddin İl Başkanlığı, bildirisinde Türkmen Halkı ve Iraklıların her daim yanında duran Türkiye Cumhuriyeti'ne teşekkürlerini ilettiler. Bildiriye Türkmen şehitlere bir kez daha Allah'tan rahmet dilendi.⁴³

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Diyala İl Başkanlığı tarafından bayramlaşma töreni düzenlendi. Törende konuşma yapan ITC Başkanı Hasan Turan "Türkmenler Diyala ilinde Karatepe'den başlayan İran sınırında bulunan Mendeli nahiyesine kadar uzanan coğrafyada 2. ana unsur olarak yaşamaktadır. Bu coğrafya üzerinde yaşayan Türkmenler vilayetin diğer bileşenleriyle kardeşçe yaşamışlardır. ITC olarak bu kardeşliği ve bölgedeki istikrarı desteklemeye devam edeceğiz" diye konuştu.⁴⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkmen eğitiminde ortaokul düzeyinde dereceye giren öğrenci ve okul müdürlerini ödüllendirdi. Ödüllendirme töreninde konuşan Turan, "bugün dereceye giren Türkmen öğrenciler, elde ettiğimiz anayasal haklarımızın kazanımıdır. Bu kazanıma sahip çıkmaya devam edeceğiz. Bu münasebetle öğrencilerimize, öğrenci velilerine ve okul yöneticilerimize teşekkür ederiz" ifadelerinde bulundu. Törene, ITC Kerkük İl Başkanı Kahtan Vendavi ve Kerkük İl Eğitim Müdürlüğü Türkmen Bölüm Müdürü İmat Muhammed de katıldı.⁴⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan başkanlığında bir heyet, Türkiye'nin Erbil Başkonsolosluğu tarafından düzenlenen "15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü" kutlamalarına katıldı.⁴⁶

Kerkük Kışlası Irak Türkmenleri Siyasi Tutuklular ve Şehit Aileleri Derneği tarafından, 14 Temmuz 1959 Kerkük Katliamı'nın 63. yıl dönümü münasebetiyle anma töreni düzenlendi. Törende konuşma yapan Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, "bu acı gün-

42 <https://earthiq.news/archives/113751>

43 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37800-itc-amirli-faciasinin-15-yildonumunde-bildiri-yayimladi.html>

44 <https://www.facebook.com/100057388880788/videos/1057466308472785>

45 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=578203943873252&set=pcb.578205433873103>

46 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=577773110583002&set=pcb.577759090584404>

müzde birlikte olmamızın büyük bir anlamı vardır. 14 Temmuz Kerkük Katliamı, Irak Devleti kurulduğundan beri Türkmenlere yapılan en büyük olaydır ve acısı derin olmuştur. Türkmenler, Irak topraklarına kanlarıyla sahip çıkmıştır. Irak vatandaşlığı mücadelelerini verirken hiçbir zaman da Türkmen kimliği, Türkmen davasından vazgeçmemiştir. Tüm şehitlerimizi saygı ve rahmetle yad ediyorum” diye konuştu.⁴⁷

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Eski Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Eş Başkanı Lahur Cengi tarafından açılan davanın bir sonucu olarak Bağdat'taki Karh Mahkemesi tarafından 8 Temmuz 2021 tarihinden itibaren KYB içinde yapılan bütün değişimler ile parti programlarının geçici olarak durdurulduğu bildirildi. Mahkeme tarafından Irak Yüksek Seçim Kurulu (IYSK) tarafından Irak Partiler ve Siyasi Gruplar Dairesine gönderilen kararda, “IYSK’da KYB dosyasına haciz konuldu” dendi.⁴⁸ Buna karşın KYB’ye bağlı medya organları tarafından 12 Haziran 2022 tarihinde Bağdat’taki Karh Mahkemesi tarafından KYB lehine açılan davanın reddedildiği ve kararların asılsız olduğu belirtildi.⁴⁹

7 Temmuz 2022 tarihinde KYB Başkanı Bafel Talabani ile Kanun Devleti Koalisyonu lideri Nuri el-Maliki bir araya geldi. Bağdat’ta gerçekleşen görüşmede Irak’ın siyasal durumu, Bağdat-Erbil ilişkileri ve Irak Cumhurbaşkanlığı adayı konuları ele alındı. Görüşmeye ilişkin Talabani’nin ofisinden yapılan açıklamada, KYB’nin cumhurbaşkanlığı adayının Berham Salih olduğu vurgulandı. Maliki’nin ise Kürtlerin Irak Cumhurbaşkanlığı adayı üzerine anlaşması gerektiği ifade edildi.⁵⁰ Öte yandan 8 Temmuz’da Süleymaniye’de KYB Başkanı Bafel Talabani başkanlığında toplanan KYB Politbürosunun Irak Cumhurbaşkanlığı koltuğunun Kürtler içinde KYB’nin hakkı olduğunu vurgulayarak bir kez daha Berham Salih’in KYB’nin Irak Cumhurbaşkanlığı adayı olduğunu belirtti.⁵¹

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani başkanlığında yapılan kabine toplantısının ardından yapılan açıklamada, “Bakanlar Kurulu, IKBY’nin anayasal haklarından vazgeçmeyeceğini, anayasal haklarını her şekilde savunacağını ve federal hükûmetin hiçbir baskı ve tehdidine boyun eğmeyeceğini bir kez daha teyit etmiştir” ifadeleri kullanıldı. Toplantıda, başta petrol ve gaz anlaşmazlıkları olmak üzere Erbil ile Bağdat arasındaki “önemli sorunların” çözülmesi gerektiği ifade edildi. Bununla birlikte IKBY’nin bu tür sorunların «Anayasaya dayalı federal

47 <https://www.facebook.com/hasanturanitc/videos/537614851476178>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=577029590657354&set=pb.100050509538694.-2207520000..&type=3>

48 <https://www.facebook.com/103973122111516/posts/pfbid0RK6rsfEETHtYKuGHYP5Pid6QqZHc4DMusCnmqD5831dK6LTUV8tpUqNtekrwjdel/?sfnsn=mo>

<https://www.facebook.com/103973122111516/posts/pfbid0RK6rsfEETHtYKuGHYP5Pid6QqZHc4DMusCnmqD5831dK6LTUV8tpUqNtekrwjdel/?sfnsn=mo>

49 <https://esta.krd/173846/>

50 <https://www.xendan.org/detailnews.aspx?jimare=153336&babet=1&relat=1024>

51 <https://xelk.org/slider/378848/>

Kurban Bayramı'nda IKBY'ye bağlı Erbil, Süleymaniye ve Duhok vilayetlerinin yaklaşık 374 bin turist tarafından ziyaret edildiği aktarıldı. Bu bağlamda Erbil'e 158 bin 883 turist, Süleymaniye'ye 110 bin turist ve Duhok'a 103 bin turist geldiği kaydedildi.⁶⁰ Öte yandan Süleymaniye Turizm İl Genel Müdürlüğü Sözcüsü Aram Şuani, Süleymaniye'ye gelen 110 bin turist çoğunun Irak'ın orta ve güney vilayetlerinden geldiğini belirterek yaz mevsimi ve sıcaklığın artması nedeniyle Irak'ın başka vilayetlerinden IKBY yaylalarına gelen turist sayısında artış yaşanacağı öngörüsünde bulundu.⁶¹

IKBY'de Kurban Bayramı gelmeden önce normal benzin fiyatının bin 350 dinara, iyi benzin fiyatının bin 475 dinara ve süper benzin fiyatının da bin 525 dinara çıktığı bildirildi. Benzin üretme ham maddelerinde yaşanan fiyat artışı nedeniyle benzin fiyatının sürekli arttığı vurgulandı. Öte yandan benzin üretme ham maddelerinin İran'dan IKBY'ye ithal edildiğinin altı çizildi.⁶²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) vaka sayısı 452 bin 55'e yükselirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 455 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 435 bin 264 ulaştığı kaydedildi.⁶³ Ayrıca IKBY'deki Covid-19 vaka sayısının gittikçe arttığının altı çizildi.⁶⁴

Irak Planlama Bakanlığı Genel Nüfus Müdürlüğü, IKBY'deki doğum oranının diğer Irak vilayetlerine göre daha düşük olduğu ve IKBY nüfusunun Irak'ın yüzde 13'ünü oluşturduğunu açıkladı. Planlama Bakanlığı Genel Nüfus Müdürü Samir Khazair, IKBY nüfusunun, Irak nüfusunun yüzde 13,9'unu oluşturduğunu belirterek IKBY nüfusunun yaklaşık 5 milyon 700 bin 630 kişi olduğunu açıkladı. Khazair, Erbil'deki doğum oranının diğer Irak vilayetleri ile benzer seviyede olduğunu fakat özellikle Süleymaniye'deki düşük doğum oranı sebebiyle IKBY genelindeki oranın Irak vilayetlerinin ortalamasının gerisinde kaldığını vurguladı. Irak genelindeki doğum oranının ise yüzde 2,58 dolaylarında olduğu belirtildi. Ayrıca açıklamada Irak nüfusunun 41 milyon 190 bin 658'e yükseldiği belirtildi.⁶⁵

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

ABD'de bir hâkim, 2018'de gerçekleşen Cemal Kaşıkçı cinayeti ile ilgili maktulün nişanlısı Hatice Cengiz'in açtığı dava sürecine dair Biden yönetimine danıştı. Hâkimin Suudi Arabistan

60 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/191948>

61 <https://esta.krd/174358/>

62 <https://esta.krd/172813/>

63 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid0DzK683tj5eraLRd8ZBMq5PXcK4CkHgQxfhnbJmikdJLf6B4ugmFG9zh3bn4Rj9AEI&id=100064450459235

64 <https://www.dengiamerika.com/a/6644882.html>

65 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/110720225>

Veliaht Prensi Muhammed bin Selman'a söz konusu davada dokunulmazlık sağlanıp sağlanmayacağına dair bilgi istediği aktarıldı. John Bates adlı hâkim, ABD yönetimine dava ile ilgili görüşünü bildirmesi için 1 Ağustos'a kadar süre verdi. Bates, 31 Ağustos'ta Muhammed bin Selman'a karşı açılan davanın düşürülmesini yönündeki talepleri duruşmada dinleyeceğini ifade etti. Muhammed bin Selman'ın avukatlarının Washington'daki mahkemelerin Veliaht Prens'i yargılama hakkına sahip olmadıklarını iddia edeceği aktarıldı.⁶⁶

Suudi Arabistan, ekonomik zorlukların yaşandığı bu dönemde vatandaşlarına destek olarak 20 milyar riyal (5,3 milyar dolar) sağlayacağı duyurdu. 10,4 milyar riyalin sosyal güvenlik için doğrudan nakit olarak dağıtılacağı, geri kalan yardımın iste stratejik ihtiyaçların stoklanması için kullanılacağı aktarıldı. Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz, ihtiyaç sahibi ailelerin küresel fiyat artışlarının etkisinden korunması için yardımda bulunulacağını ifade etti.⁶⁷

ABD Başkanı Joe Biden, 15-16 Temmuz tarihlerinde Suudi Arabistan'a ziyarette bulunarak Kral Selman bin Abdülaziz ve Veliaht Prens Muhammed bin Selman ile bir araya geldi. Suudi Arabistan ve ABD, görüşmeye dair ortak bir bildiri yayımladı. Tarafların ikili ilişkileri, ortak öncelikleri ve iki ülke arasındaki ortaklığı değerlendirdiği belirtildi. Görüşme sonunda tarafların ortak bir bildiri ile stratejik ortaklıklarını vurguladığı aktarıldı. İki ülke arasındaki tarihi ilişkilere ve ortaklığa dikkat çekildiği görüldü. Tarafların ayrıca, uluslararası sorunların barışçıl ve diplomatik yollar ile çözülmesinin önemine değindiği belirtildi. Görüşmede egemenlik ve toprak bütünlüğü ilkelerinin önemine vurgu yapıldığı aktarıldı. Liderlerin enerji güvenliği ve iklim alanlarında da iş birliğini ve başarıları değerlendirdiği belirtildi. Biden, güvenlik ve savunma alanlarında iş birliğine dikkat çekerken ABD'nin Suudi Arabistan'ın güvenliğini ve topraklarını savunmasını desteklediğini ifade etti. Tarafların siber güvenlik alanında da iş birliğinin önemini vurguladığı aktarıldı. Biden, Yemen konusunda ise ateşkesin devam etmesinin ve kalıcı bir barışın sağlanmasının önemini vurguladı. Liderlerin İsrail ve Filistin konusunda iki devletli çözümü desteklediği aktarıldı. Tarafların her alanda ikili iş birliğini güçlendirmeye karar verdiği belirtildi.⁶⁸

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Farhan, Cidde Zirvesi'nde olası bir Ortadoğu ittifakının oluşturulmasının gündeme gelmediğini ifade etti. Faysal bin Farhan, Arap NATO'su gibi bir yapılanmanın söz konusu olmadığını vurguladı. Suudi Arabistan'ın beş yıl önce ortak bir Arap savunma sistemi teklif ettiğini belirten Faysal bin Farhan, güvenlik ve savunma alanlarında Arap iş birliğini geliştirmeyi umduklarını ifade etti.⁶⁹

66 https://www.theguardian.com/world/2022/jul/03/judge-puts-biden-on-the-spot-over-immunity-for-saudi-prince-jamal-khashoggi?CMP=share_btn_tw

67 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-04/saudi-arabia-becomes-latest-to-earmark-inflation-relief-for-poor?srnd=premium-middle-east&utm_campaign=socialflow-organic&utm_source=twitter&utm_content=middleeast&utm_medium=social#xj4y7vzkg

68 <https://www.spa.gov.sa/2370228>

69 <https://dohaneews.co/saudi-arabia-fm-denies-talks-on-middle-east-alliance-with-israel/>

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE tarafından en yoksul vatandaşlarına mali desteğinin iki katına çıkarılarak 28 milyar dirheme (7,63 milyar dolara) yükseltildiği açıklandı. OPEC'in üçüncü en büyük petrol üreticisi olan BAE'de yılın başından beri yakıt fiyatlarının yaklaşık %80 oranında artmasıyla yaşam maliyeti yükseldi. BAE yönetimi tarafından yapılacak yardımdan toplam hane geliri en fazla 25.000 dirhem olan ailelerin faydalanabileceği belirtildi.⁷⁰

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Genelkurmay Başkanı Korgeneral Hamad Muhammed Thani Al Rumaithi, Türkiye'ye ziyarette bulunarak Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar ile bir araya geldi. Korgeneral Al Rumaithi'nin Türkiye Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler'in resmî davetlisi olarak Türkiye'ye ziyarette bulunduğu aktarıldı. Millî Savunma Bakanlığında gerçekleşen görüşmede Orgeneral Güler'in de yer aldığı görüldü. Taraflar arasında ikili ve bölgesel gelişmelerin yanı sıra askerî eğitim alanında iş birliği ve savunma sanayi konusunda görüş alışverişinde bulunuldu.⁷¹

• Katar

Açıklanan verilere göre 2020'nin ilk çeyreğine kıyasla geçen yıl Katar ekonomisinin %2,5 oranında büyüdüğü kaydedildi. Ancak ekonomik büyümenin önceki çeyreğe göre çok az düşüş yaşadığı belirtildi. Katar'ın enflasyonuna göre ayarlanan GSYH'si ilk çeyrekte dördüncü çeyreğe göre %0,3 azalarak 166.626 milyar riyal (45,68 milyar dolar) olarak kaydedildi. Madencilik ve taş ocakçılığı reel brüt katma değeri (GVA), ilk çeyrekte bir önceki yıla göre %1,7 düşerken, dördüncü çeyreğe göre %0,9 büyüdü. Söz konusu alanlar dışındaki GVA ise ilk çeyrekte yıllık olarak %5,2 artış gösterirken; bir önceki çeyreğe göre %0,9 düşüş yaşadı.⁷²

QatarEnergy, Kuzey Sahası sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) genişleme projesi için daha önce ExxonMobil, ConocoPhillips, Eni ve TotalEnergies ile ortaklık anlaşması imzaladığını duyurdu. Bu bağlamda QatarEnergy, Shell ile de anlaşma imzalandığını açıkladı. Shell'in LNG projesinden %6,25 oranında hisseye sahip olduğu aktarıldı.⁷³

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdürrahman Al Thani, 6 Temmuz tarihinde İran'ı ziyaret ederek mevkidaşı Hüseyin Amir Abdullahiyan ile bir araya geldi. Görüşmede 2015 nükleer anlaşmasının tekrar sağlanması için yürütülen müzakerelerdeki son gelişmeler, yaptırımların kaldırması ve Doha'da gerçekleşen son görüşme üzerinde duruldu. Muhammed bin Abdürrahman'ın, İran Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Ali Shamkhani ile de bir

70 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-04/saudi-arabia-becomes-latest-to-earmark-inflation-relief-for-poor?srnd=premium-middle-east&utm_campaign=socialflow-organic&utm_source=twitter&utm_content=middleeast&utm_medium=social#xj4y7vzkg

71 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/milli-savunma-bakani-akar-bae-genelkurmay-baskani-korgeneral-al-rumaithiyi-kabul-etti/2630774>

72 <https://www.reuters.com/world/middle-east/qatars-economy-grows-25-first-quarter-2022-07-05/>

73 <https://dohanews.co/shell-pumps-investment-into-qatarenergys-lng-expansion-project/>

araya geldiği aktarıldı. İki bakanın düzenlediği ortak basın toplantısında Abdullahiyan, başta Doha'da Washington ile gerçekleşen görüşme olmak üzere Katar'ın bölgesel iş birliğini güçlendirme konusunda yapıcı rolüne vurgu yaptı. Şeyh Muhammed bin Abdürrahman, nükleer anlaşmanın tekrar sağlanması için yapıcı girişimlerin önemini vurguladı. Bölgesel diyalogun teşvik edilmesi gerektiğini ifade eden Şeyh Muhammed, Katar'ın İran ve diğer bölgesel ülkelerle diyalogunu desteklemeye de hazır olduğunu ifade etti. Katar Dışişleri Bakanı, Doha'nın tüm tarafların isteklerini ve endişelerini dikkate alan adil bir anlaşmayı desteklediğini vurguladı.⁷⁴

Geçen hafta Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani ve Afgan yetkililerin Emirlik Divanı'nda bir araya gelerek Kabil'de son gelişmeleri değerlendirmesinin ardından bazı yerel Afgan medya kanalları, Taliban ve Katar'ın güvenlik meselelerinde iş birliğine dair bir anlaşma imzalayabileceğini belirtti. Taliban'ın Savunma Bakanı Muhammed Yakub Mücahit, Doha'nın güvenlik açısından iş birliğine ilgili olduğunu ancak henüz resmî olarak bir güvenlik anlaşması imzalamadıklarını ifade etti. Söz konusu girişimi iyi bir adım olarak nitelendiren Muhammed Yakub, anlaşma konusunda gerekli yerlere danışılacağını ifade etti.⁷⁵

Katar Emiri Şeyh Temim, Suudi Arabistan'da Cidde Zirvesi'ne katılım gösterdi. Zirvede Şeyh Temim, İsrail'in uluslararası hukuk ihlallerine son vermesi gerektiğine vurgu yaptı. Şeyh Temim, Filistin için ciddi bir müzakere süreci çağrısında bulunarak Washington'ın da etkili bir rol oynadığını görmeyi beklediklerini ifade etti.⁷⁶ Ayrıca Katar Emiri Şeyh Temim, ABD Başkanı Joe Biden ile birebir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede Katar'ın NATO üyesi olmayan önemli müttefik konumuna, güvenlik ve iş birliğini geliştirmeye vurgu yapıldığı aktarıldı. Biden, Katar'ın bölgesel güvenliği ve istikrarı artırma ve Afganistan'daki çabalarını takdir ettiğini belirtti.⁷⁷

• Kuveyt

Kuveyt İş Gücü Kamu Otoritesi (Public Authority of Manpower-PAM), yurt dışından ülkeye gelen işçilere daha hızlı çalışma izni verilmesi adına çeşitli düzenlemelerde bulunacağını duyurdu. Güncel olarak çalışma izinlerinin üç ayda alınabildiği ancak kurumun bu süreyi bir haftaya veya 10 güne indirmeye çalıştığı belirtildi. Söz konusu süreyi kısaltmak için hem Kuveyt'teki hem de kişilerin geldiği ülkelerdeki tıbbi kontrol sürelerinin dört güne indirilmesinin hedeflendiği, bunu sağlamak için hastaneler ile koordinasyon içinde olmaları gerektiği aktarıldı.⁷⁸

74 <https://dohaneews.co/qatar-plays-important-role-in-strengthening-regional-cooperation-irans-fm/>

75 <https://dohaneews.co/qatar-interested-in-security-agreement-in-afghanistan-taliban-official/>

76 <https://dohaneews.co/qatars-amir-slams-israels-politics-of-force-during-gcc-summit-with-biden/>

77 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/16/readout-of-president-bidens-meeting-with-amir-sheikh-tamim-bin-hamad-al-thani-of-qatar-2/>

78 <https://gulfnews.com/world/gulf/kuwait/kuwait-set-to-expedite-issuance-of-work-permits-for-foreigners-1.89051931>

Kuveyt Maliye Kurumu (Kuwait Finance House-KFH), Bahreyn'e ait Ahli United Bank'ı 11,6 milyar dolara satın aldığını duyurdu. Anlaşmanın sağlanmasının neredeyse dört yıl sürdüğüne ve satışın bankacılık sektörünün en büyük gelişmeleri arasında yer aldığına dikkat çekildi. Ahli United Bank'ın satın alınması ve Kuveyt tarafından birleştirilmesi ile KFH'nin Körfez bölgesinde 115 milyar dolarlık varlığı ile yedinci en büyük banka olacağı aktarıldı.⁷⁹

Kuveyt Başbakanı Şeyh Sabah Al-Halid Al-Hamad Al-Sabah, Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif ile Kurban Bayramı dolayısıyla bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede ikili ilişkilerin ve pek çok alandaki iş birliğinin değerlendirildiği belirtildi. İki liderin bölgesel ve uluslararası meseleleri de gözden geçirdiği aktarıldı.⁸⁰

Kuveyt Veliht Prensi Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Cabir Al-Sabah, Cidde Zirvesi'nin yanı sıra ABD Başkanı Joe Biden ile bir araya geldi. İki ülke arasındaki uzun süreli dostluğa ve güçlü ilişkilere vurgu yapıldığı belirtildi. Biden, Kuveyt'in bölgedeki barışçıl ve diplomatik girişimlerini takdir ettiklerini açıkladı.⁸¹

• Umman

Umman Sultanı Heysem bin Tarık'ın özel bir ziyaret amaçla İngiltere'ye ziyarette bulunduğu duyuruldu.⁸² Ayrıca Heysem bin Tarık, farklı davalardan hüküm giyen mahkûmlar için bir kraliyet affı yayımladı. 308 mahkûmun affa dâhil olduğu ve bunların 119'unun yabancı uyruklu olduğu belirtildi.⁸³

Umman'ın kamu borcunun temmuz sonunda düşerek 18,6 milyar riyale ulaşacağı duyuruldu. Ülkenin kamu borcunun 2021 sonunda 20,8 milyar riyal olarak tespit edilmiştir. Umman'ın yüksek maliyetli finansman kredisinin 512 milyon riyalinin bu ay ön ödeme şeklinde gerçekleştirileceği aktarıldı. Umman'ın bazı uluslararası tahvilleri geri satın alarak söz konusu ödemeleri gerçekleştireceği belirtildi.⁸⁴

Umman Sultanı Heysem bin Tarık, üç günlük Almanya ziyareti kapsamında Şansölye Olaf Scholz ile bir araya geldi. İki liderin ülkeleri arasındaki ilişkileri değerlendirdiği, iki ülkenin de ortak çıkarları doğrultusunda iş birliğini ve ortaklığı artırma yollarını gözden geçirdiği aktarıldı. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği belirtildi.⁸⁵

79 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-06/kuwait-lender-kfh-to-buy-bahrain-s-ahli-united-for-11-6-billion?utm_content=middleeast&utm_source=twitter&utm_campaign=socialflow-organic&utm_medium=social#xj4y7vzkg

80 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3044803&Language=en>

81 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/16/readout-of-president-bidens-meeting-with-crown-prince-sheikh-mishal-al-ahmad-al-jabir-al-sabah-of-kuwait/>

82 <https://www.omanobserver.om/article/1121803/oman/his-majesty/his-majesty-heads-to-uk>

83 <https://www.omanobserver.om/article/1121926/oman/his-majesty/his-majesty-issues-pardon-to-308-prisoners>

84 <https://www.muscatdaily.com/2022/07/07/omans-public-debt-expected-to-decrease-to-reach-ro-18-6bn-by-july-end/>

85 <https://timesofoman.com/article/119028-his-majesty-meets-german-chancellor>

Umman Enerji ve Maden Bakanı Eng. Salim Nasır Al Aufer ve Ekonomi İşleri ve İklim Federal Bakanı Dr. Partick Graichen, iki ülke arasında enerji alanında iş birliğine yönelik bir anlaşma imzalandığı duyurdu. Anlaşmanın Sultan Heysem bin Tarık'ın ziyareti kapsamında gerçekleştiği belirtildi. İki ülkenin de enerji alanında ortak çıkarlar doğrultusunda iş birliğine hazır olduğu aktarıldı. Tarafların özellikle yenilenebilir enerji teknolojileri, akıllı ağlar ve enerji etkinliği, ulaşım ve inşaat, yeşil hidrojen gibi alanlarda da iş birliği yapabileceği ifade edildi. Görüşmelerde iki ülke arasındaki yapıcı iş birliğine ve dostluğa dikkat çekildi.⁸⁶

• Bahreyn

Bahreyn Kralı Hamad bin İsa Al Halife, Bahreyn-Rusya Dostluk ve İş Topluluğu Başkanı Dr. George Al-Zuraikat ve Başkan Yardımcısı Anatoly Mitrochin'i makamında ağırladı. Hamad bin İsa, iki ülke arasındaki ilişkileri ve ticaret, ekonomi, yatırım ve kültürel alanda iş birliğini geliştirme konusundaki girişimleri takdir etti. Al-Zuraikat, Bahreyn'de inşa edilmesi planlanan Ortodoks Kilisesi'nin modelini Kral Hamad bin İsa'ya takdim etti. Görüşmede dinî özgürlüğe ve hoşgörüyü vurgu yapıldığı aktarıldı.⁸⁷ Al-Zuraikat ve Mitrochin, Maliye ve Ulusal Ekonomi Bakanı Şeyh Selman bin Halife Al Halife ile de bir araya geldi. Görüşmede Bahreyn ve Rusya arasındaki ayrıcalıklı ilişki ve özellikle yatırım ve ekonomi alanında gelişen iş birliği üzerinde durulduğu aktarıldı.⁸⁸

Cidde Zirvesi'ne katılım gösteren Bahreyn Kralı Hamad bin İsa Al Halife, ABD Başkanı Joe Biden ile bir araya geldi. Görüşmede Bahreyn ve ABD arasındaki tarihî ilişki, sağlam iş birliği, bölgesel ve küresel güvenlik ve istikrar için ortak iş birliğinin gündeme geldiği belirtildi. İki liderin ülkeler arasındaki ilişkiyi ve iş birliği alanlarını değerlendirdiği aktarıldı.⁸⁹

• Yemen

5 Temmuz tarihinde Amman'da Yemen'deki ateşkesi görüşmek için Askerî Koordinasyon Komitesi bir araya geldi. Yemen'in meşru hükûmetinden, Husilerden ve koalisyondan Ortak Kuvvetler Komutanlığından askerî temsilciler toplantıya katılım gösterdi. Tarafların Kurban Bayramı süresince karşılıklı güven inşa etmek ve ateşkesle bağlılıklarını artırmak için daha fazla adım atma konusunda hemfikir olduğu aktarıldı. Görüşmede operasyon düzeyinde olayları azaltmak ile görevlendirilecek ortak bir koordinasyon odası kurulması fikrinin gündeme geldiği belirtilenler arasındadır. Bu bağlamda teklifleri güçlendirmek için ayrıntılı, teknik tartışmaları yürütecek bir çalışma grubunun atandığı açıklandı.⁹⁰

86 <https://timesofoman.com/article/119037-oman-germany-sign-declaration-of-intent-in-energy-field>

87 <https://www.bna.bh/en/HMKingreceivesBahrainRussianFriendshipSocietyChairmanViceChairman.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDgQMz1fUKLrSXChy4FPQz7Q%3d>

88 <https://www.bna.bh/en/FinanceMinisterpraisesBahrainRussiaties.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDm%2fvQf9%2ffCSiYea%2bZcibJEM%3d>

89 <https://www.bna.bh/en/HMKingmeetsUSPresidentlaudsstrategicpartnership.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDoc7pMXImO%2feGpzHhB6WFEE%3d>

90 <https://osesgy.unmissions.org/military-coordination-committee-reinforces-commitment-truce-occasion-eid-al-adha-discusses-joint>

Yemen'in Hadramevt şehrinde ordunun üst düzey komutanlarından birinin suikasta uğradığı ve hayatını kaybettiği açıklandı. Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyi üyesi Aydarus Kasım ez-Zebidi, Hadramevt'te 2. Askerî Bölge Rehberlik Şubesi Başkan Yardımcısı Albay Belhayr Hasan Bansib'in 10 Temmuz gecesi ateşli silahla saldırıya uğradığını ve yaşamını yitirdiğini ifade etti. Ayrıca Aydarus Kasım, yaptığı açıklamada Yemen'in en önemli kahramanlarından birini kaybettiklerine dikkat çekti. Saldırının kimse tarafından üstlenilmediğini ancak Hadramevt şehrinde geçen aylarda El-Kaide terör örgütü tarafından benzer saldırıların gerçekleştiği aktarıldı.⁹¹

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır, İsraili bir gazetecinin "İsrail Ordusunun 1967'deki Altı Gün Savaşı'nda 20 Mısır askerini diri diri yakıp toplu mezara gömdüğü" yönündeki haberiyle ilgili Tel Aviv yönetiminden soruşturma talep etmiştir. Mısır Dışişleri Bakanlığında yapılan yazılı açıklamada, "Tel Aviv Büyükelçiliği, medyada yer alan (1967 savaşı ile ilgili) haberler ve bu haberlerdeki bilgilerin doğruluğunun araştırılması için soruşturma talep etmek üzere İsrail makamlarıyla iletişim kurmakla görevlendirildi" ifadelerine yer verilmiştir. İsrail'den konuyla ilgili ayrıntıları Mısırlı yetkililere acilen bildirmesinin talep edildiği aktarılan açıklamada, "İsrail'deki Mısır Büyükelçiliği bu konuyu takip etmeye devam ediyor" ifadesi kullanılmıştır. İsrail makamlarından Mısır Dışişleri Bakanlığının açıklamasına ilişkin henüz bir açıklama yapılmamıştır.⁹²

Mısır Cumhurbaşkanlığı Af Komitesi Üyesi Tarık el-Huli, yaptığı yazılı açıklamada "düşünce ve ifade" suçlarını konu alan davalar kapsamında tutuklananlardan onlarcasının serbest kalma işlemlerinin başlatıldığını belirtmiştir. Af Komitesi Üyesi Tarık el-Avadi de yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Af Komitesinin yeniden aktif hâle getirildiği 26 Nisan 2022'den bu yana tek seferde en kalabalık tutuklu grubun serbest bırakıldığına dikkat çekmiştir.⁹³

Mısır, yaptığı açıklamada Süveyş Kanalı'nın çevresinde bulunan gelgit düzlüğünü ihracat ve iç pazar için geniş bir sanayi bölgesine dönüştürmek amacıyla ıslah etmeyi planladığını duyurmuştur. Bölge bir zamanlar tank mezarlığı olarak adlandırılmaktaydı.⁹⁴

• Libya

Libya Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed el-Menfi, Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah es-Sisi ile Libya'daki siyasi gelişmelerin ele alındığı bir telefon görüşmesi yapmıştır. İki ül-

91 <https://www.middleeastmonitor.com/20220711-top-military-commander-shot-dead-in-eastern-yemen/>

92 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-israilden-1967de-askerlerinin-diri-diri-yakildigi-iddiasinin-sorusturulmasini-istedi/2634524>

93 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misirda-78-siyasi-aktivist-daha-serbest-birakiliyor/2632679>

94 <https://www.reuters.com/world/middle-east/egypt-reclaims-suez-canal-mudflat-industrial-hub-2022-07-07/>

kenin resmî makamlarından yapılan açıklamalara göre, telefonda görüşen Menfi ve Sisi, Libya'daki siyasi krize tek çözüm yolunun seçimlerin gerçekleşmesinden geçtiği konusunda mutabık kalmıştır. Mısır Cumhurbaşkanlığı açıklamasına göre Sisi, Menfi ile görüşmesinde, Libya'da ulusal uzlaşının sağlanması amacıyla Mısır olarak ellerinden gelen çabaları sarf edeceklerini belirtmiştir. Menfi ve Sisi, siyasi anlaşmaların hayata geçirilmesi için yabancı güçlerin ülkeden çıkarılması gerektiğine de işaret etmiştir. Libya Başkanlık Konseyi Başkanı Menfi'nin basın ofisinden yapılan açıklamada da Sisi'nin, Libya'nın birliğine dikkat çekerek siyasi güçleri diyaloga çağırdığı belirtilmiştir.⁹⁵

Libya Başkanlık Konseyi, ülkedeki siyasi tıkanıklığa çözüm bulmak için bir plan üzerinde anlaşma sağlandığını duyurmuştur. Başkanlık Konseyi, 1 Temmuz'da başkent Trablus'un yanı sıra Tobruk, Sirte, Derne ve Bingazi'de düzenlenen ve Temsilciler Meclisinin basılarak ateşe verildiği eylemlerin ardından harekete geçmiştir. Konsey üyeleri, gerçekleştirdikleri bir dizi toplantıyla ülkedeki siyasi tıkanıklığın ele alınacağı bir çözüm planı üzerinde anlaşmaya varmıştır. Başkanlık Konseyi Basın Ofisinden yapılan yazılı açıklamaya göre, Konsey Başkan Yardımcısı Abdullah el-Lafi, siyasi çevrelerle planın ayrıntılarıyla ilgili uzlaşmaya varmak üzere görüşmeler yapmak ve sonrasında aşamaları net bir şekilde belirlenmiş ve seçimler kanalıyla geçiş sürecini sonlandıracak bir yol haritası oluşturmakla görevlendirilmiştir.⁹⁶

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile İtalya Başbakanı Mario Draghi'nin başkanlığındaki Hükümetlerarası Zirve Oturumu'nun ardından ortak bildiri yayımlanmıştır. Bildiride Libya'ya ilişkin ise "Taraflar, ülkede şiddete veya daha büyük bölünmelere yol açabilecek tek taraflı eylemleri kesin olarak reddederek, Libya'nın egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve ulusal birliğine olan güçlü bağlılıklarını bir kez daha teyit etmiş; özgür, adil ve ülke çapında cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinin mümkün olan en kısa sürede sağlam bir yasal temelde yapılmasının önemini vurgulanmıştır.⁹⁷

• Tunus

Tunus'ta Nahda Hareketi, Kays Said tarafından sunulan anayasa taslağını reddettiklerini açıklamışlardır. Açıklamada ayrıca referanduma tepki olarak temmuz ayının sonunda bir boykot çağrısında bulunmuşlardır.⁹⁸ Öte yandan Tunus yerel basınında çıkan haberler de Nahda lideri Raşid Gannuşi ve oğlunun yanı sıra eski Başbakan Cibali ile iki kızı, eski Dışişleri Bakanı Refik Abdüsselam'ın banka hesaplarının dondurulduğu duyurulmuştur. Tunus yar-

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-baskanlik-konseyi-baskani-menfi-sisi-ile-ulkedeki-siyasi-krizi-gorustu/2630235>

96 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-baskanlik-konseyi-ulkedeki-siyasi-krize-iliskin-cozum-planı-hazirladi/2630809>

97 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-italya-3-hukümetlerarası-zirvesinin-ardından-ortak-bildiri-yayımlandı/2630995>

98 <https://www.middleeastmonitor.com/20220708-ennahda-we-reject-the-proposed-constitution-and-call-for-a-boycott-of-its-referendum/>

gısı, 28 Mayıs'ta Nahda Hareketi lideri Gannuşi'nin de aralarında bulunduğu 34 kişi için yurt dışına seyahat yasağı getirildiğini açıklamıştı. Tunus'ta 2011-2013 yıllarında başbakanlık yapan ve Nahda Hareketi'ne yakınlığıyla bilinen eski Başbakan Cibali, 23 Haziran'da gözaltına alındıktan birkaç gün sonra serbest bırakılmıştı.⁹⁹

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said, Cezayir'in bağımsızlığını kazanmasının 60. yıl dönümü vesilesiyle düzenlenen törende Suriye rejimi Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad ile görüşmüştür. Görüşmede Said, Mikdad'a Suriye rejimi lideri Beşar Esad'a selamlarını iletmesini istemiştir. Said ayrıca, Esad rejiminin başardıklarının karanlık ve gericiliğe karşı Tunus halkının attığı adımlarla uyum içerisinde olduğunu belirtmiştir.¹⁰⁰

Eski Cumhurbaşkanı Moncef Marzouki vatandaşlara "Kays Said sonrası dönem" için hazırlıklı olma çağrısında bulunmuştur. Marzouki bahsettiği aşamanın bir "Sudan senaryosuna" benzeyebileceğini bunun da askerî bir devralma olabileceğini belirtmiştir. Marzouki "elbette en iyi senaryo parlamentonun görevine geri dönmesi ve Gannuşi'nin meclis başkanlığından feragatidir. Çünkü onun Başkanlığı Tunus halkı tarafından kabul edilmiyor" şeklinde konuşmuştur. Marzouki ayrıca Gannuşi'nin yardımcısı Samira Chaouachi'nin başkanlığı devralması gerektiğini söylemiştir.¹⁰¹

• Cezayir

Cezayir'in Fransa'dan 5 Temmuz 1962'de kazandığı bağımsızlığının 60. yıl dönümü kutlamalarının ana adresi başkent Cezayir'deki Tahrir Caddesi olmuştur. Silahlı Kuvvetlerin son 33 yılın en büyük askerî geçit töreninin başladığını top atışlarıyla duyurduğu törende, Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Genelkurmay Başkanı Said Şankariha ile birlikte selamlamada bulunmuştur. Daha önce trafiğe kapatılan Tahrir Caddesi, askerî yürüyüşlere, hava ve kara savaş araçlarının geçitlerine sahne olmuştur.¹⁰²

Cezayir'in bağımsızlığının 60. yıldönümü için düzenlenen törende Cezayir Devlet Başkanı Abdülmecid Tebbun, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve Hamas lideri İsmail Haniyeh ile bir araya gelmiştir. Abbas ayrıca Cezayir Ordusu tarafından düzenlenen askerî geçit törenine de katılmıştır.¹⁰³

99 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-gannusinin-de-aralarinda-bulundugu-10-kisinin-mal-varliklari-donduruldu/2631120>

100 <https://www.middleeastmonitor.com/20220708-tunisia-president-praises-bashar-al-assads-achievements/>

101 <https://www.middleeastmonitor.com/20220705-tunisia-must-prepare-for-post-saied-phase-or-expect-sudan-scenario-says-ex-president/>

102 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-fransadan-agir-bedel-odeyerek-kazandigi-bagimsizliginin-60-yilini-kutluyor/2630616>

103 <https://www.middleeastmonitor.com/20220706-palestinian-leaders-abbas-haniyeh-meet-in-algeria/>

• Fas

Fas, Cezayir'in doğal gaz ihracatını askıya alması nedeniyle duran iki elektrik santralinde yeniden üretime başladığını duyurmuştur. Hükûmete bağlı Ulusal Elektrik ve İçme Suyu Ofisi ile Ulusal Hidrokarbonlar ve Mineraller Ofisi, konuya ilişkin yazılı bir açıklama yayımlamıştır. Tadhar ve Ayn Beni Mathar'daki iki elektrik santralinin Fas'ın uluslararası piyasadan ithal ettiği sıvılaştırılmış doğal gaz kullanılarak yeniden çalıştırıldığı ifade edilmiştir. Açıklamada ayrıca, söz konusu iki santrale doğal gaz tedarikinin Fas-Avrupa doğal gaz boru hattı ve Fas ile İspanya arasındaki ortak gaz bağlantısı üzerinden sağlandığı aktarılmıştır. Cezayir, Fas ile yaşadığı diplomatik anlaşmazlıklar nedeniyle komşusunun topraklarından geçen ve 31 Ekim 2021'de sona eren İspanya'ya gaz tedarik sözleşmesini yenilememe kararı almıştı.

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(4-10 TEMMUZ 2022)

• Kral ve Petroyuan

“Ekspert” dergisinin 4 Temmuz sayısında yayımlanan [“Kral ve Petroyuan”](#) başlıklı değerlendirme yazısında Suudi Arabistan’ın petrol satışlarını Çin’e dolar yerine yuan üzerinden yapabilme olasılığı değerlendirilmiştir. Makalenin yazarı “Ekspert” dergisinin editörü Evgeny Ogorodnikov’a göre, on yıl içinde petrol dünyası, petro-doları yok olmanın eşiğine getiren bir devrim yaşadı: “Her halkrda Çinli ve Suudi yetkililer petro-doların yerini petroyuanın alabilmesi için giderek daha fazla çaba sarf ediyorlar. On yıl önce, ABD’nin Ortadoğu’daki ve muhtemelen dünyadaki ana müttefiki Suudi Arabistan Krallığı’ydı. Coğrafi olarak sorunlu bir bölgede bulunan ancak en zengin petrol yataklarına sahip olan Suudi Arabistan, ham maddeleri dolar ile takas ederken hem de dünya rezerv para biriminin kaynak bağışını oluşturmuş oldu. Buna karşılık ABD, krallığın güvenliğini garanti etti, insan haklarına uyulmamasına, mutlak bir monarşinin statüsüne ve Suudi Arabistan’ın bölgedeki askerî maceralarına göz yumdu. Tüm bunların yanı sıra ABD-Suudi ihale ilişkileri bazı nedenlerden dolayı çatlak verirken krallık yeni pazar arayışına girdi.” Ogorodnikov, Çin’in, Suudi petrolünün ana alıcısı olduğuna dikkat çekerek ikilkenin ticari iş birliğini şu şekilde yorumladı: “lk aşamalarda Çin- Suudi Arabistan ilişkiler ticari olsa da şimdi ekonomik birliğin ortaya çıktığı söylenebilir. Birkaç hafta önce Suudi Arabistan’ın petrol satışlarını Çin’e dolar yerine Çin para birimi yuan üzerinden yapabilme olasılığı bazılkelerin özellikle ABD’nin endişelerine yol açtı.”

Yazıya göre, Çin-Suudi ekonomik birliği Rusya dâhil biroklkeler için tehdit oluşturabilir: “Suudi Arabistan ile Çin arasında gürültüsüz ve acele etmeden ekonomik bir birlik kurulur ve ikilke gerek ekonomik gerekse askerî-politik olarak birbirini tamamlamaktadır. Öte yandan Rusya’dan ihraç edilen petrol akışlarının Suudi petrolüne doğrudan rakip olduğunu göz önünde bulundurmuş olursak Çin-Suudi ekonomik birliğinin sinerjisi sadece petro-dolar sistemine değil, aynı zamanda Rusya’nın ekonomik durumuna da tehdit oluşturuyor.”

• ABD Başkanı İçin Arap Zirvesi

Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUİK) sayfasında [“ABD Başkanı İçin Arap Zirvesi”](#) başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Makalenin yazarı Rusya Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsünde (IMEMO) Kıdemli Araştırma Görevlisi, Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Doğu Araştırmaları Bölümünde Doçent Nikolay Surikov ABD başkanının katılacağı “Arap Zirvesi”nin gündemini alt başlıklar altında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yazıya göre, Biden’ın 15-16 Temmuz’da planlanan Körfez işbirliği

Konseyi (KİK) zirvesi için Riyad'a yapacağı ziyaret birçok spekülasyona yol açtı: "Bölgesel gözlemciler oy birliğiyle ABD Başkanı'nın ziyaretinin başta Suudi Arabistan olmak üzere bölge ülkeleriyle ilişkilerde bir çözüme işareti olması gerektiğini söylüyor. Biden sadece ikili müzakerelere gitmiyor, aynı zamanda KİK zirvesinde onur konuğu olacak. Toplantının ev sahibi Veliaht Prens Muhammed bin Selman'ın Mısır, Ürdün ve Irak liderlerini de zirveye davet ettiğini hesaba katarsak "ABD-Arap dünyası" formatında bir toplantıdan bahsedebiliriz." Uzmana göre, ABD Başkanı'nın ziyaretini inceleyen Arap gözlemciler, sonbaharda kongre ara seçimleri yapılacağı için gezinin, Biden yönetiminin iç siyasi gündemi için büyük önem arz edebileceği görüşünü savundular: "ABD Başkanı'nın yetkinliğini doğrulamak ve zayıf reytingini güçlendirmek için dış politikada başarı göstermesi önemlidir. Bununla birlikte Biden'ın İsrail yanlısı lobileri rahatsız etmemek için Filistin-İsrail anlaşması konusunda çok dikkatli olması bekleniyor ve şu aşamada somut adım atması mümkün gözüküyor."

Surikov, Arapların Biden'dan isteklerini şu şekilde özetledi: "Siyasi alanda, kapsamlı bir bölgesel güvenlik mimarisi oluşturmak için Arap ülkelerinin yanı sıra İran nükleer sorunu ve İran ve Türkiye ile ilişkiler konusunda çabaları koordine etmelidir. Ayrıca bu istek Arap çıkarlarının daha fazla dikkate alınması talebi olarak anlaşılmalıdır. ABD'nin, Yemen, Suriye, Libya'daki çözüme katkıda bulunması ve yabancı güçlerin Suriye, Lübnan, Irak, Libya'dan çekilmesini sağlaması da gerekiyor. Tüm bunlar yine Arap ülkeleriyle koordineli şekilde yapılmalıdır." Yazıya göre, Arapların isteklerinin içerisinde iklim değişikliği ve enerji geçişiyle ilgili ekonomik konular da yer almaktadır: ABD'den yenilenebilir enerji alanında daha aktif iş birliğinin yanı sıra hidrojen yakıtı üretimi için modern teknolojilerin transferi bekleniyor."

• ABD Birlikleri Suriye'nin Güneyinden Sınır Dışı Ediliyor

Suriye Ordusunun, Ürdün ve Irak sınırına yakın bulunan Al-Tanf'taki ABD üssü yakınında askerî hazırlıklara başlaması, Rusya basınında geniş yer buldu. "Nezavismaya" gazetesinin 5 Temmuz sayısında yayımlanan "[ABD Birlikleri Suriye'nin Güneyinden Sınır Dışı Ediliyor](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber "ABD sınır üssünün etrafına askerî tahkimatlar inşa ediliyor" ifadeleriyle değerlendirildi.

Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUİK) uzmanı Kiril Semyonov'a göre durumun son zamanlarda nispeten istikrara kavuşmuş olmasına rağmen bu durum, Al-Tanf'ın gerilim noktasına geldiği ilk olay değildir: "Ukrayna'daki gelişmelerin arka planında, yavaş yavaş bir gerilim tırmanıyor ve bu bağlamda ortaya çıkan soru, tırmanışın ulaşabileceği noktanın belirlenmesidir. Ayrıca önlem almak için alanın etrafına askerî tahkimatlar inşa edilebilir." Uzman daha önce Esad güçlerinin Al-Tanf'a girme çabalarını hatırlatarak söz konusu eylemin ABD uçakları ve topçuları tarafından engellendiğini ifade etti. Semyonov, ABD Hava Kuvvetlerinin, Ürdün ve Basra Körfezi ülkeleri yakınında bulunduğu da işaret etti: "Bölgeye yapılacak herhangi bir saldırı, ABD hava saldırılarını kışkırtabilir." Analist durumla ilgili Moskova'nın tutumunu şu şekilde yorumladı: "El-Tanf'ı kontrol eden

grupların eylemleri Rus askerî güçlerini veya Suriye müttefiklerini tehdit ettiğinde Rusya da saldırabilir.” Uzman öngörülerine göre, hükûmet güçleri, harekâtı büyük bir kuvvetle ve yeterince hızlı bir şekilde gerçekleştirmeye karar verirse ABD baskınları işe yaramayabilir: “Ancak böyle bir senaryonun ciddi bir tırmanışa yol açacağı ve durumları ciddi şekilde kötüleştireceği, Suriye çevresinde inşa edilen kontrol ve denge sistemini çökerteceği muhtemeldir.”

• Ankara Neden Svalbard'a İhtiyaç Duyuyor?

Türkiye'nin Svalbard Antlaşması'na katılmaya karar vermesi Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. “News.ru” haber sitesinde yayımlanan [“Ankara Neden Svalbard'a İhtiyaç Duyuyor? Türkiye Kuzey Kutbu'na Gidiyor”](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda söz konusu haber “Türkiye, Antartika Okyanusu'nda bir kutup takımadası için kendi planlarını açıkladı” ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıya göre bu karar Türk vatandaşlarının takımadalarda gayrimenkul satın almalarına, madencilik, balıkçılık ve bilimsel faaliyetlerde bulunmalarına olanak sağlayacaktır. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Modern Türkiye Araştırmaları Merkezi Direktörü Amur Hajiyev'e göre Türkiye, bir süredir Kuzey Kutbu'nda bir araştırma istasyonu inşa etme planlarını hazırlasa da bu konu şimdiye kadar sadece fikir olarak kalıyordu: “Pratikte, Kuzey'deki araştırmalar, yalnızca NATO veya “kolektif Batı” ile ortaklaşa atılan adımlar bağlamında Türkiye'nin ilgisini çekebilir. Öte yandan Türkiye, her geçen gün artan ve küresel düzeye ulaşmış vizyonu ile bağımsız olarak aynı araştırma istasyonunu inşa edebilir.”

• İsrail'in Rusya'ya Yönelik Politikasını Değiştirmenin Temel Ön Koşulları Belirlendi

Rusya Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Ortadoğu Araştırmaları Merkezi Başkanı Irina Zvyagelskaya, İsrail'in yeni seçilmiş başbakanı Lapid'in Rusya'ya yönelik politikasını “Moskovskiy Komsomolets” gazetesine değerlendirdi. Gazetenin 6 Temmuz sayısında yayımlanan [“İsrail'in Rusya'ya Yönelik Politikasını Değiştirmenin Temel Ön Koşulları Belirlendi”](#) başlıklı yazıya göre Lapid, Rusya ile ilişkilerin daha da soğutulmasına yönelik seyrini sürdürecektir: “Prensip olarak İsrail'in Rusya'ya yönelik politikası Yair Lapid'in iktidara gelmesiyle değişmeyecek. Ülkenin dışişleri bakanlığı görevini de sürdüren yeni başbakan, her zaman selefi Naftali Benet'ten daha sert açıklamalar da bulundu. Ancak bu durumda sadece açıklamalar değil, aynı zamanda belirli siyasi eylemler de söz konusudur. BM Genel Kurulunun Moskova'nın İnsan Hakları Konseyi üyeliğini askıya alma kararına destek, İsrail yönetiminin Almanya'nın NATO Hava Savunma Üssü Ramstein'da ABD ev sahipliğinde düzenlenen NATO Zirvesi'nde bulunması İsrail'in konumunu çok açık bir şekilde sergiledi. İsrail, Suriye'deki askerî baskınlarını hızlandırmasına rağmen bu husus bile Rusya ile karşılıklı anlayışa katkı sağlayamadı ve bu tür adımlar ilişkilerin belirli bir soğumasına neden oldu.” Analist, Yair Lapid'in başbakan olarak mevcut seyri devam ettireceğini ifade etti. Uzman, İsrail'in Ukrayna bağlamında sergilediği tutumu şu şekilde yorumladı: “İsrailde son zamanlarda göçmen akını ile daha da güçlenen Ukrayna topluluğu bulunmaktadır. Söz konusu topluluk aktif bir konuma sahiptir ve hükûmet bir şekilde onların taleplerini ve etkilerini hesaba katıyor.”

Zvyagelskaya, İsrail-Rusya ilişkilerini geleceği konusunda iyimser olduğunu belirtti: “İsrail’in Rusyaya yönelik politikasında sertleşme kesinlikle söz konusu değil. Öyle ki sürdürülmekte olan fazla bağlar, karşılıklı çıkarlar, kültürel yakınlıklar olduğu için İsrail yönetimi Moskova ile ilişkileri tamamen mahvetmek niyetinde değildir.”

• Taliban Çok mu Kötü?

Uluslararası ilişkiler ve dış politika ile ilgili sosyo-politik dergi olan “Rossiya v Global’noy Politike” dergisinde [“Taliban Çok mu Kötü?”](#) başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Makalenin yazarı askerî-politik analist, Afgan krizi üzerine uzman Vasili Kravtsov Afganistan’daki siyasi durumu ve bölgesel etkilerini değerlendirmiştir. Uzmana göre, ABD, Ağustos 2021’de Afganistan’dan aceleyle ayrılırken yine de bölgede güçlü bir gerilim kaynağı bırakmaya özen gösterdi: “Biden yönetimini eleştirenler, ABD birliklerinin Kabil’den kaçışının çarpıcı ayrıntılarını hâlâ hatırlıyorlar. Washington, ülkeden önemli miktarda silah ve askerî teçhizat ihraç etmemeye karar verirken aslında söz konusu silahları gönüllü olarak Taliban’a teslim etti. Aynı zamanda, ABD yeni Afgan yetkililerin yurt dışındaki mali kaynaklara erişimini engelledi Kabil’i sosyal, insani ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya bıraktı.” Uzman ABD’nin Afganistan politikasını şu şekilde yorumladı: “Washington’un oluşturduğu bir bilgi ortamına göre Kabil’deki yetkililer, dünya çapında listelenen terör örgütleriyle ilişkilendirildi. ABD, Taliban karşıtı güçlere kendi adına destek ilan etmesine rağmen Afganistan Ulusal Direniş Cephesi’nin zaten fakir olan Tacikistan’dan yardım alması gerektiği gerçeğinden yola çıkıyor. Ayrıca, ABD istihbarat servislerinin şu anki yavaşlığının nedenlerinden biri, Afganistan’daki etnik azınlıkların liderleri arasındaki geleneksel çatışmadır.”

Afganistan’daki iç istikrarsızlık bağlamında bölgesel güçlerin rolüne gelince, analist, “Modern Afganistan’da Taliban dışında diyalog yürütebilecek ve ekonomik ilişkiler kurabilecek gerçek bir siyasi güç yoktur” ifadelerini kullandı. “Rusya, Pakistan, İran ve Orta Asya ülkelerinin iç yıkıcı hareketlerle başa çıkma konusunda Kabil’e yardım etmeyecekleri muhtemeldir. Bunun yanı sıra Afganlara, etnik-dinî dengelerini kendi başlarına eşitleme fırsatı vermek daha mümkün gözüküyor ve hatta kabul edilebilir. Özellikle Taliban’ın uluslararası tanınmaya ilgi gösterdiğini göz önünde bulundurmuş olursak söz konusu eşitleme sürecini hızlı ve etkili bir şekilde yapacağı muhtemeldir. Bölge yetkililerinin Afganistan’da yapmaları gereken husus geçici hükûmetin insani krizle başa çıkmasına yardımcı olmaktır.” Uzman iç savaşın yeniden gerek Afganların gerekse komşularının çıkarına olmadığına dikkat çekerek bu bağlamda direniş güçlerine ve Ahmed Mesud’a yardım edenlerin çok büyük bir hata yaptıklarını ifade etti. Kravtsov’a göre bugünün ana konusu Rusya’nın Taliban’ı tanıyıp tanımaması değil, Taliban’a etkin ekonomik yardım sağlamak ve insani krizi aşmalarına destek vermektir: “Bu bağlamda İŞİD ve Pakistan Taliban’ı şeklindeki ortaya çıkan tehditleri tüm bölgelerin ortak çabalarıyla durdurmak büyük önem arz ediyor. Nitekim Kabil’in, ulusal azınlıklarla görüşmeler zemininde yabancı yatırım için güvenlik sağlamaktan başka bir seçeneği yoktur.”